

انتشارات مجمع عرفان

سفینه عرفان

مطالعاتی در اصول معتقدات و آثار مبارکه بهائی

دفتر چهاردهم

'Asr-i-Jadid Publisher
Darmstadt, Germany

۱۶۸ بدیع - ۱۳۹۰ شمسی - ۲۰۱۱ میلادی

مجمع عرفان در سال ۱۹۹۳ میلادی با مساعدت صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند تأسیس گردیده و هدف آن تشویق و ترویج مطالعه و تحقیق در آثار مقدسه و نیز اصول معتقدات امر بهائی است. دوره‌های سالانه مجمع عرفان به زبان‌های فارسی و انگلیسی در مدرسه بهائی لوهلن در ایالت میشیگان، در مدرسه بهائی بوش در ایالت کالیفرنیا و در مرکز مطالعات بهائی در آکوتو (ایتالیا) و به زبان آلمانی در تامباخ (آلمان) تشکیل می‌شود. مقالاتی که در این دفتر درج شده در مجامع مذکور که به زبان فارسی برگزار شده ارایه گردیده است.

- مطالب و عقاید مندرج در مقاله‌ها معرّف آرای نویسندگان آنها است.
- نقل مطالب این مجموعه با ذکر مأخذ آزاد است.

نشانی مجمع عرفان:

`Irfán Colloquium
c/o Bahá'í National Center
1233 Central Street
Evanston, IL 60201-1611
USA
Phone: 1(847) 733-3501
Fax: 1(847) 733-3527
E-mail: contact@irfancolloquium.org
www.irfancolloquium.org

صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند
انتشارات مجمع عرفان
سفینه عرفان
دفتر چهاردهم

۱۶۸ بدیع - ۱۳۹۰ شمسی - ۲۰۱۱ میلادی

ISBN No: 978-3-942426-07-7

سفینه عرفان - دفتر چهاردهم

مندرجات

بیان مبارک

پیش‌گفتار

۱

لئالی عرفان

از آثار قلم اعلیٰ

۶

از مکاتیب حضرت عبدالبهاء

۳۴

گلچین عرفان

۳۶	محمد افنان	مقدمه‌ای در بارهٔ سورة القلم از آثار قلم اعلیٰ
۴۶	شاپور راسخ	نگاهی به خطوط کلی مدنیت جهانی
۶۵	مهرنوش فیروزمندی	اسرار و رموز حروف مقطعهٔ قرآن در تفسیر حضرت بهاء الله
۹۵	مهری افنان	نظری کوتاه بر الواح اعیاد از آثار قلم اعلیٰ
۱۰۲	فاروق ایزدی‌نیا	چونان شعلهٔ آتش از برای دشمنان
۱۳۰	فریدالدین رادمهر	دفتر معرفت در مناجات مرکز عبودیت
۱۷۵	فاروق ایزدی‌نیا	خطابات مرکز میثاق در اقطار غربیه
۲۳۶	ناصر نیلی	حیطه‌های اختیار در زندگی انسان در منظر حضرت عبدالبهاء
۲۶۷	مهیار رهنمایی	ریاضیات و روحانیات
۲۸۰	مژگان ملکان	برخی مفاهیم مشترک کتاب اصول آموزش و پرورش و کتاب مفاوضات
۲۹۵	بهاریه روحانی معانی	آماده کردن جوامع بهائی شرق و غرب برای تساوی حقوق رجال و نسا
۳۱۶	رامین وصلی	مفهوم نوی از خدا در دیانت بهائی

رشحات عرفان

۳۲۷	از بیانات شفاهی حضرت عبدالبهاء	انسان باید قوهٔ تعمق و تفکر داشته باشد
۳۲۹	از توقیعات حضرت ولی‌ام‌الله	اعطای حق انتخاب شدن و عضویت بانوان در محافل روحانی

۳۳۶	دارالانشاء بیت العدل اعظم	اظهار نظر در مورد مسایل اجتماعی
۳۴۱	هوشمند فتح اعظم	ظهور بدیع
۳۵۶	فاروق ایزدی نیا	حروف نفی و اثبات
۳۸۸	فاروق ایزدی نیا	بحثی در باب برخی عبارات لوح هزاربیتی
۴۰۱	فاروق ایزدی نیا	درک کلام الهی؛ نظری گذرا به برداشت مخاطب لوح هرتیک

یادنامه عرفان

۴۴۴	ایرج ایمن	منوچهر هدایت
-----	-----------	--------------

شاخسار عرفان

فهرست مقالات مربوط به اصول معتقدات و آثار مبارکه بهائی

۴۴۹	بخش ششم: کتاب های «محبوب عالم» و «از سیاه چال طهران تا وحدت عالم انسان»
-----	---

ضمایم

۴۵۱	کتاب شناسی و راهنمای عنوان های اختصار
۴۵۷	فهرست مقالات سفینه عرفان - دفتر اول تا دفتر سیزدهم
۴۶۵	انتشارات مجمع عرفان
۴۶۶	غلط نامه و یادداشت های تکمیلی دفتر سیزدهم سفینه عرفان فاروق ایزدی نیا
	(چاپ اول)
۴۸۲	اهداف و چگونگی مجامع عرفان ایرج ایمن

آثار الهیّه در این ظهور بدیع

الحمد لله که در این ظهور بدیع الولوح و آثار الهیّه راجع به امور اصلیه و فرعیّه، جزئیّه و کلیّه، علمیّه و فنیّه، مادیّه و ادبیّه، سیاسیّه و اقتصادیّه چنان عالم را احاطه نموده که شبه آن از اول ابدلع در هیچ مظهر از مظاهر قبل و هیچ عصر از اعصار غایره دیده و شنیده نشده. شخص بجائز اگر توجّه تمام به این آثار مقدّمه نماید و خوض و تعمق در بحر این تعلیم سماویّه کند و معانی دقیقّه و حکمت هاسر بالغه مودوده در هر یک را به دقت و ملاحظه از آن استنباط نماید از هر محنت و مشقّت و تعب و زحمت و خطر و وبال و حزن و کدّر در حیات مادی و ادبیّه و روحانی خویش محفوظ و مصلون ماند.

پیش‌گفتار

آغاز گفتار ستایش پروردگار است

«اغتمسوا فی بحر بیانی لعلّ تطلعون بما فیہ من
لئالی الحکمة و الاسرار * ایاکم ان توقّفوا فی هذا
الامر الذی به ظهرت سلطنة الله و اقتداره اسرعوا
الیه بوجوه بیضاء هذا دین الله من قبل و من
بعد»

(کتاب مستطاب اقدس، بند ۱۸۱)

حضرت بهاء‌الله در این آیات کتاب مستطاب اقدس، مؤمنین را فرا می‌خواند که در دریای کلام و آثار الهی غوطه‌ور شوند تا به حقایق و معارفی که در آن نهفته است پی برند و هشدار می‌دهند که در این اقدام نه تنها درنگ جایز نیست بلکه باید مشتاقانه بشتابند و اضافه می‌فرمایند که این دین الهی بوده و خواهد بود. از این بیان می‌توان چنین استنباط کرد که لازمه درک و فهم و پیروی آگاهانه از دین الهی، ژرف‌نگری در کلام الهی و کشف نکات و رموزی است که در آن کلمات به ودیعه نهاده شده است. مقصد و مقصود **مجمع عرفان** و انتشارات آن، کوشش در تشویق و تسهیل و ترویج تعمق و ژرف‌نگری در آثار مبارکه و معارف و تعالیم بهائی است. دفتر حاضر، چهاردهمین مجموعه از پژوهش‌نامه‌ها و مقالات و مطالبی است که در جلسات اخیر مجمع عرفان مطرح شده است؛ و شامل پنج بخش است.

بخش اول، تحت عنوان **لئالی عرفان**، اختصاص به نشر منتخباتی از آثار مبارکه دارد به ویژه آثاری که قبلاً طبع و نشر نشده و از مرکز جهانی برای درج در **سفینه عرفان** واصل گردیده. در این بخش، سه لوح از آثار قلم اعلی و چهار فقره مکاتیب حضرت عبدالبهاء درج شده است. «رحمت، برد و قسم است، خاص و عام فیض مقدّس و فیض اقدس» که در یکی از این مکاتیب ذکر شده مبتنی بر لوحی از آثار قلم اعلی است در شرح و تفسیر رحمت منبسطه و رحمت محدوده یا تقییدیه که در بخش لئالی عرفان در دفتر یازدهم **سفینه عرفان** (صص ۱۳ - ۱۸) درج شده است. و تفسیر دیگری از رحمت الهی در اولین

لوحی که در لئالی عرفان در این دفتر درج شده، ملاحظه می‌شود و در همین لوح در توضیح مفهوم واقعی توحید می‌فرمایند: «مقصود از توحید آن نیست که دورا یک دانند بلکه مقصود آن‌که یک را مقدس از کل دانند.» نکته مهم دیگر در همین لوح مربوط به مسئله تأویل است که به مباحثی که در مجمع عرفان مطرح می‌شود ارتباط پیدا می‌کند زیرا می‌فرمایند: «آنچه مقصود الهی است، در الواح ظاهراً واضحاً معلوم و واضحست و احدی به تأویل کلمات الهیه مأمور نبوده و نخواهد بود.» باید متذکر بود که منظور از «احدی» در این بیان مبارک، قاطبه مؤمنین است و تبیین و تفسیر و تأویل کلمات الهی پس از حضرت بهاء‌الله به مبین منصوب محول شده است.

بخش دوم، گلچین عرفان، مشتمل بر برخی مقالات تحقیقی است که در مجامع عرفان ارایه شده است. در ادامه پژوهش‌هایی که به مناسبت یک‌صدمین سال انتشار کتاب *مفاوضات* در مجمع عرفان ارایه شد در این بخش مقالات «حیطه‌های اختیار در زندگانی انسان»، «مفهومی نو از خدا در دیانت بهائی» و بررسی تطبیقی «برخی مفاهیم مشترک در کتاب اصول آموزش و پرورش و کتاب *مفاوضات*» متضمن مطالعات تحلیلی در باره مطالب و مفاهیم کتاب *مفاوضات* اند. تا کنون متجاوز از هفتاد مقاله تحقیقی در مباحث کتاب *مفاوضات* در جلسات مجمع عرفان به زبان‌های فارسی و انگلیسی و آلمانی ارائه و مطرح شده است.

به مناسبت آغاز یک‌صدمین سالگرد سفرهای تاریخ‌ساز مرکز میثاق به سه قاره آفریقا «مصر» و اروپا و امریکا و خطابات‌ی که در طی این اسفار ایراد فرمودند که بخش جدید و بدیعی در تاریخ ادیان و در آثار مبارکه محسوب می‌گردد، سلسله مقالاتی مربوط به وقایع تاریخی آن سفرها و مباحثی که در خطابات مزبور مطرح شده در مجامع عرفان ارایه می‌گردد. برخی از مقالات مزبور به تدریج در *سفینه عرفان* درج می‌شود. در این دفتر «خطابات مرکز میثاق در اقطار غریبه» و «آماده کردن جوامع بهائی شرق و غرب برای تساوی حقوق رجال و نساء» از آن جمله‌اند.

این بخش هم‌چنین شامل مطالعاتی در باره برخی از آثار قلم اعلی است. «نگاهی به خطوط کلی مدنیت جهانی» بررسی تحلیلی است از «اشراقات»، «بشارات»، «تجلیات»، «کلمات فردوسیّه»، «لوح اقدس»، «لوح دنیا» و «لوح مقصود» که از الواح متمم کتاب اقدس محسوبند. مضامین این الواح، چشم‌اندازی از مدنیتی جهانی را جلوه‌گر می‌سازند که تأسیس آن از آرمان‌ها و اهداف تعالیم امر بهائی است. مطالعه تحلیلی لوح دیگری از

آثار قلم اعلیٰ «مروری بر سورة القلم» از آثار دورهٔ ادرنه است که سراسر اشارات و استعارات روحانی به زبان ادبی است و متضمّن توجیه و تبیین مبانی فلسفی علم کلام بهائی و اصول اعتقادات ایمانی اهل بهاء است. ادعیه و الواحی از آثار قلم اعلیٰ که به مناسبت اعیاد بهائی نازل شده، در مقاله «نظری کوتاه بر الواح اعیاد» مورد مطالعهٔ مقدماتی قرار گرفته است. مقاله «اسرار و رموز حروف مقطعهٔ قرآن در تفسیر حضرت بهاءالله» رموز و اشارات مندمج در حروف مقطعه را در تحقیقی ارزنده مکشوف می‌سازد و تبیین می‌کند که بسیار متفاوت با تفاسیر معمولی است. «مقایسهٔ رسالهٔ هفت وادی و زبان عرفان اسلامی» بخش پایانی پژوهش جامعی است که در مجمع عرفان ارایه شد و مورد بحث قرار گرفت. این پژوهش، کوششی در ارایهٔ مسیر تاریخی تحوّل و تکامل ادبیات عرفان اسلامی و به وجود آمدن زبان و معارف خاصی برای بیان مفاهیم متعالی عرفانی بود و راه و روش سالکان و اصطلاحات ادبیات مزبور را مطرح می‌ساخت که برای بیان مضامین عرفان بهائی در رسالهٔ هفت وادی مورد استفاده قرار گرفته است. «چونان شعلهٔ آتش برای دشمنان» در توضیح و تشریح مقصد و مفهوم عبارت «کن كشعلة النار لِأعدائي» در لوح احمد است و کوششی است در پاسخ منطقی و مستندی به اعتراضات معاندین امر بهائی زیرا غالباً این عبارت را با تعبیری ناصواب دستاویز حمله به بنیان‌گذار امر بهائی قرار می‌دهند. مفاهیم نار در آثار حضرت بهاءالله و به ویژه در این عبارت لوح احمد در مقالهٔ محققانهٔ دکتر سلمان‌پور که در دفتر دوم سفینهٔ عرفان (صص ۳۱ تا ۵۰) درج شده نیز، تشریح شده است.

«دفتر معرفت در مناجات مرکز عبودیت» پژوهشی در مناجات‌های صادره از قلم مرکز میثاق است. این مقاله، سابقهٔ مناجات‌ها یا نیایش‌نامه‌ها را در ادبیات دینی و ادبیات ایرانی و در آثار قلم اعلیٰ و حضرت نقطهٔ اولیٰ شرح می‌دهد و ابعاد و جنبه‌های خاص و بی‌نظیر مناجات‌های حضرت عبدالبهاء را روشن می‌سازد و نشان می‌دهد که مناجات‌های مزبور آیینۀ تمام‌نمایی از دیانت بهائی است. «ریاضیات و روحانیات» ژرف‌نگری بدیع و کوشش شایان توجّهی برای آسان کردن تصوّر و تفهیم بقای روح بعد از خلع از هیکل جسمانی است و در پی کاوش در آن حیطه‌هایی از علوم ریاضی است که تقارنی با تعلیم بهائی در مورد عوالم بعد از صعود روح از جسد دارد.

بخش سوم این دفتر، رشحات عرفان، به شرح و توضیح نکات و مباحث و مطالبی اختصاص دارد که گاه به گاه، مورد پرسش واقع می‌شوند. این بخش با ارشاد حضرت

عبدالبهاء آغاز می‌گردد که با تأکید در لزوم و نحوه مطلوب تعمق و تفکر توصیه می‌فرمایند؛ انسان باید قوه تعمق و تفکر داشته باشد؛ اطلاعات به یک درجه معین انسان است ولی در استنتاج، خود انسان باید دید طولایی داشته باشد. جریان «اعطای حق عضویت بانوان در محافل روحانی» در مجموعه انتخاباتی از توقیعات حضرت ولی‌ام‌الله بازگو شده است. «ظهور بدیع» متن سخنانی است که جناب هوشمند فتح اعظم در کنفرانس سالانه انجمن مطالعات بهائی در سال ۲۰۱۰ در ونکور کانادا ایراد کرده‌اند. در این سخنان عمیق و دقیق، معنی و کاربرد اصطلاح «بدیع» در ادبیات بهائی تشریح شده است. این کلمه با معنای خاصی که در آثار بهائی دارد، معادلی در زبان‌های اروپایی ندارد و معمولاً به کلماتی که معنی نو و جدید می‌دهد ترجمه می‌شود در حالی که منظور از آن، بی‌سابقه و نظیر بودن است. بحث در این است که چرا ظهور جدید را «امر بدیع» و «ندای بدیع» خوانده‌اند.

پژوهش‌هایی تحقیقی در الواح موسوم به هزاربیتی از آثار مهم مرکز میثاق در دفتر سیزدهم سفینه عرفان درج شده است. «بحثی در باب برخی عبارات لوح هزاربیتی» مطالب و نکات تازه‌ای را در تکمیل و یا تفصیل مطالب مقاله «عهد و میثاق در مسیر تاریخ» مندرج در دفتر سیزدهم سفینه عرفان در بر دارد. لوح معروف به «لوح هرتیک» از آثار قلم اعلی خطاب به جورج دیوید هاردگ از پیشوایان مسیحیان موسوم به هیکلیون و از بنیان‌گذاران شعبه این فرقه در حیفنا نازل شده و در ابتدای دفتر یازدهم سفینه عرفان درج شده است. مقاله‌ای هم تحت عنوان «مروری بر لوح هرتیک» به قلم جناب دکتر محمد افنان، در همان دفتر منتشر شده است. «درک کلام الهی، نظری گذرا به برداشت مخاطب لوح هرتیک» شرحی است در سابقه تاریخی صدور این لوح و معرفی مخاطب آن و مؤسسين و پیشوایان فرقه هیکلیون و مقالات و مطالبی که در سایر منابع در باره این لوح یافت می‌شود و نیز معرفتی مأخذ ترجمه غیررسمی لوح مزبور به زبان انگلیسی.

یادنامه عرفان در این دفتر، شامل شرح احوال و تقدیر از خدمات متصاعد الی‌الله جناب منوچهر هدایت است که از بنیان‌گذاران و حامیان اصلی تشکیل مجمع عرفان در مرکز مطالعات بهائی در اکوتو، ایتالیا بودند.

شاخصار عرفان اختصاص به درج فهرست مقالاتی دارد که در سایر منابع و مأخذ در باره آثار مبارکه و اصول معتقدات بهائی طبع و نشر شده است. این فهرست‌ها برای استفاده

اهل مطالعه و تحقیق به تدریج در سفینه عرفان طبع و نشر می‌شود. در این دفتر، بخش ششم از این فهرست‌ها درج شده است.

تهیه متن کامپیوتری سفینه عرفان و چاپ نهایی آن ناچار در کشورهای متعدّد انجام می‌گیرد. در جریان نقل و انتقال الکترونیکی متن نهایی دفتر سیزدهم به اشتباه متن تصحیح نشده برای چاپ ارسال شده بود، بدین سبب با پوزش از دوستان و خوانندگان، بخش ضمائم سفینه عرفان در این دفتر حاوی غلط‌نامه مفصّلی برای تصحیح مندرجات دفتر سیزدهم سفینه عرفان است. کوشش خواهد شد که این اتفاق تأسف‌انگیز تکرار نشود.

مجمع عرفان با پشتیبانی صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند پایه‌گذاری شده و اقدامات آن ادامه یافته و در سال گذشته نیز از مساعدت‌های مستمر صندوق پژوهشیاری به یادبود نادیا سعادت و کمک‌های اهدایی به یادبود نورالدین ممتازی و تبرّعات دکتر ناصر و مهشید درخشان برخوردار بوده است. سخنرانی‌ها و انتشارات به یادبود دکتر منوچهر سلمان‌پور مرهون مساعدت خانواده سلمان‌پور است. همکاری ارزشمند دانش‌پژوهان گرامی و همراهی محفل روحانی ملّی بهائیان امریکا ادامه اقدامات مجمع عرفان را امکان‌پذیر ساخته است. این مساعدت‌ها و همکاری‌ها مایه کمال امتنان مجریان و خادمان مجمع عرفان است.